

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na ocnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četiri leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četiri leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Prejemnikom številka 10 v.

Reklamacije so očitne preko Nefrankirana pisma se na svoje svaje. Skrajni se se vracajo invezni. Kvasopas peti vratice (šifra 83 mm) za nakrat 20 vta. večkrat po dogovoru.

60. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 29. julija 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in reklamacije za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne potiljate, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Modernizirava Turčija.

S tako hitrim in velikim vspehom se ni izlepa izvršila kaka revolucija, kakor zadnji upor čifirjev na Turskem. V kratkih dnevih je carigrajski sultan popolnoma kapituliral pred Mladoturki, o katerih je ves svet še prav pred kratkim mislil, da so pršica utopistov, ki bi jih majhna patrola lahko ugnala v kozji rog. Nepričakovano, kakor čudež, se je zgodilo vse. Že davno je smatrala Evropa Turčijo za državo obnemoglega naroda, v kateri se vrši edinole volja brutalnega vladarja; torej država, ki si jo bodo drugi prejalislej razdelili, ker ni v njej vpoštevati nikogar razven edinega sultana. In res so komandirale s Turčijo dolgo druge države bolj, kakor pa turska vlada ali celo tursko ljudstvo. Enkrat v Mürzstegu, enkrat v Revalu so delali programe za «reforme» v Macedoniji, s katerimi so diplomatje hoteli preslepiti drug drugega in si pripravljati pot v obljubljeni dežele na Balkanu. Živ krst ni mislil, da bi se bilo treba sploh ozirati na domače prebivalstvo države, ki je nekda diktirala polovici sveta svojo voljo.

A kakor da bi tresčilo iz vedrega neba, je prišlo poročilo, da je izbruhnila v Turčiji vojaška ustaja; še bolj senzacionalno presenečenje pa je vzbudila vest, da so puntarji zmagali na celi črti in da je po njih volji Turčija čez noč postala ustavna država. Po volji upornikov! Kajti puntarski vojaki so razglasili po mestih in deželi ustavo; albanski vojaki so telegrafirali sultanu, da zahtevajo ustavo in sultan ni storil nič drugega, kakor da je dejal «amen» in — menda zlihujoč — potrdil, kar so bili sklenili puntarji. Oblasti so že dobile nalog za volitve in kmalu se snide turski parlament.

Skoraj čudežno zveni ta beseda — turski parlament! Kar se spominjamo, nam je vedno veljala Turčija za prototip absolutizma, najkrutejše samovolje, nezakonitosti in vsakršnega nazadnjastva. Kadar se je hotelo prav plastično naslikati prav

brutalne, reakcionarne razmere, se je reklo: «Kakor na Turskem». In naenkrat nam izgine ta primer vseh primer, kakor kafa. Če se bo poslej reklo: «Kakor na Turskem», bo vsakdo moral misliti na zmagoviti punt, na slovesno vstajenje naroda, ki so ga bile že vse misli položile v grob.

Posledice revolucionarne zmage se že množe kakor gobe po dežju. Že se poroča o amnestiji za politične zločince, o koncu tiskovne cenzure in o odpravi tajne policije, o enakopravnosti vseh narodov in ver ter o prisegi, s katero mora sultan zajamčiti ustavo.

Presenetljivi dogodki na vzhodu pa imajo velikanski pomen tudi za druge narode. Da so evropske vlade s svojimi reformnimi načrti, ki niso zadovoljili ne eficioznih krogov na Turskem, ne ondotnih narodov, posajene na led, ker se turskega parlamenta ne bo dalo tako pritiskati in ščipati, kakor sultana, je prva, za diplomate bridka posledica. Ali najbolj dragocen je iz te revolucije izvirajoči nauk, da ga ni živega naroda, ki bi mogel in hotel trajno trpeti samovoljo kakršnihkoli samosilnikov. Kajti izgovor, da je bil turski punt vojaškega značaja, je popolnoma jalov. Če bi bila samo tista peščica čifirjev, ki po cele mesece ne dobi plače, zahtevala ustavo, bi bilo kaj labko, po stari turski navadi poloviti in podaviti nekoliko nezadovoljnežev, pa bi bil punta kraj in konec. Sultan in njegovi svetovalci pa so bili popolnoma prepričani, da se morajo vdati, to se pravi, da je puntarsko mišljenje močnejše kakor njih sila. Voditelji so bili čifirji, ali zmagalo je ljudstvo turske države brez razlike narodnosti in vere.

To mora biti mene tekel vsem, ki še tako radi govore o «nezrelem» ljudstvu in mislijo, da se z narodi vedno lahko tako komandira, kakor s sužnji. Turki so dolgo trpeli, a končno so se vendar naveličali. Vsakdo pa ni tako potrpežljiv, kakor Turek.

Tudi naši avtokratje v Avstriji in na Slovenskem bi spričo turskih dogodkov lahko odprli oči. Prav posebno avtokratje na Slovenskem, katerih imamo dovolj med posvetno in duhovsko gospodo, kar se tiče potrpežljivosti, bi se slovensko ljud-

stvo skoraj dalo primerjati s turskim. Ampak kakor Turki, se znajo naveličati tudi Slovenci; to so že dokazali v zgodovini.

Demokratičen veter veje sedaj po vsem svetu. Veliki ruski car in mali črnogorski knjaz sta se morala prepričati, da je tako. Sedaj je prišel turski sultan na vrsto. Pri nas pa mislijo razni voditelji še vedno, da je slovensko ljudstvo medved, ki se lahko vodi na verigi, če je le trobojno pobarvana, ali pa če je posneta po podobi rcznega venca. Toda tudi k nam pride turski dan, kajti socialne razmere so tudi pri nas že precej turske. Da bi se le tudi pri nas končal tako gladko, kakor na Turskem!

Meso in mesarji.

V mesarju je z idealno popolnostjo izražen tip oderuba z živili. Če bi bili hudobni, bi pokazali na rejena lica in zaokrožene trebuhe, ki izdajajo z nemo zlobo to vrsto človeškega rodu. Ali pa bi opomnili na mesarsko vago, na tisti čudni instrument, ki ni še nikdar spravil svojega lastnika na kant. Pa hudobni nismo in nečemo biti.

Opozoriti pa hočemo ljubljansko prebivalstvo na neko drugo dejstvo, ki ga je nedvomno v zadnjih letih prav občutno na lastni koži občutilo. Če je cena živini rastla vsled carine in drugih nezdod, je zvišanju živinskih cen kakor ura sledilo zvišanje cene mesa in sicer v taki meri, ki ni bila s prvo v nikakem soglasju. Če so pa živinske cene padle, so se mesarji z yso trdovratnostjo držali starih cen. Suša, toča, kuga in carina: mesarjem vse prav; iz slehrne nadloge vlečejo ogromen dobiček. Človeku se pri vsem tem zdi, kakor da vse te mizerije niso za drugega na svetu kot za stran srečnih mesarjev!

Zaredil se je črv v gospodarskem telesu sedanje družbe, ki uničuje in razjeda ves organizem. Kmela-producenta tare letošnja suša na vso moč, konsumentu prikrajšuje konsum. Sredi med obema pa si majhna kasta ljudi dela denar, koplje zlato iz kmetovih njiv in ga krade iz delavčevih žepov. In tem ljudem daje sedanji krivični občinski red privilegij, da nemoteno in po-

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.
Opomin vsem dobrim katolicanom.

IV.

Hudobec, Mora & Co.

Ponoči in podnevi vidimo strahove, če slišimo, da napreduje socialna demokracija in se razširja socializem. Čudno! Kako da imamo časa za to? Kako da je za take strahove še kaj prostora na našem obzorju? Ali res ni v sedanji družbi nič drugih strahov? Ali jih ni toliko, da se jih rešijo naše misli komaj v nedeljo, če zlezemo na hrib, pa nas včasih zasledujejo še tja?

Svet ne more biti paradiz, ker je bil Adam tako neroden, da je sel Evini kači na limanice. V potu svojega obraza si mora človek služiti kruh, ker ga je tako srbelo, da je moral poseči po prepovedanem jabolku.

Dobro. Paradiz ne. Ampak zakaj bi svet moral biti pekel in zakaj bi moralo biti na zemlji več peklenščkov kakor v hudičevem taboru? Tega nočejo razumeti socialisti in zares je težko dokazati, zakaj se mora ljudem na zemlji slabše goditi, kakor grešnim dušam v vicah?

Pa — pravite, da ni tako hudo na svetu. Seveda, to pravite le tedaj, če so se skrbi slučajno nekoliko skrile za peč. Danes govorite tako. Počakajmo vendar par dni; prav kmalu bodo vaše besede drugačne. Če pa hočete misliti malo več, kakor prav na sedanji trenotek, se bodele spomnili tolikih grdobj, hudobj, težav in križev, da bodele končno sami priznali: Na zemlji vladajo hudobe, satan in tovaršija.

Toda resnice vendar ne bodele rekli. Na svetu vladajo ljudje. Le da je njih vladanje tako omejeno, da je tudi najmočnejši vladar še suženj, najsi se ne zaveda svoje odvisnosti. Ljudje vladajo, ampak vladajo samo navidezno tako, kakor hočejo, v resnici pa tako, kakor morajo, kajti nad njimi je moč razmer.

To trditev štejejo zagovorniki sedanje družbe kaj radi socialistom v greh, češ, to je orientalski fatalizem, ki bi vzela, če bi bil opravičen, človeku vse dostojanstvo in vsako upanje. Ako je človek slepa igrača nekake skrivnostne moči, ki jo imenujete «razmere», tedaj je njegovo življenje zgolj karikatura, vsako stremljenje nezmislno, edino pametno pa bi bilo, leči na hrbet, pa čakati, kaj ukrenejo razmere.

Gotovo — če bi bil socialistični nauk fatalističen, tedaj bi bilo morda še pametneje, vzeti sa-

mokres pa ga izprožiti vase. Kajti če hoče fatum našo smrt, moramo itak poginiti; če nam je pa dosojeno življenje, nas ne more ubiti nobena kroglja.

Toda trditev, da stoji socialna demokracija na fatalističnem stališču je, če ne hudobna, pa vsaj zoprno zofistična. Moči razmer se seveda ne da utajiti. Če sem v puščavi, kjer na dvajset kilometrov naokrog ni ne studenca, ne mlake, če nimam pri sebi kapljice vode ali druge tekočine, sonce pa žge, da bi smatral pekovsko peč za ledenico, tedaj bom trpel žejo, pa če bi imel tisočake v žepu in najabsolutnejšo voljo, da se napijem. In če me sreča v trenutku, ko mislim, da moram žeje umreti, človek s sodom vode, pa mi je ne dá zadovoljno, mu je najbrže vzamem, če le morem, dasi ravno vem, da je rop pregrešen in prepovedan.

Ampak socializem ni nikoli trdil, da je človek slepo orodje slučaja, ali razmer, ali fatuma. Človek je plod razmer; z močmi, ki so mu jih dale razmere, pa zopet vpliva nanje in jih izpreminja; s tem pa neposredno vpliva na človeka, ki bo plod teh izpremenjenih razmer in ki bo po svojih lastnostih zopet vplival nanje.

Iz tega sledi: Danes smo taki, kakršne so nas napravile današnje razmere; jutri pa bodo razmere take, kakor jih napravimo mi in v teh razmerah

ljubno skubejo prebivalstvo, brez konca in brez mej.

Kdaj bo konec tega nesramnega izkoriščanja, kdaj konec te nerazumljive potrpežljivosti ljudstva?

Zadnja občinska seja je bila prav poučna! Zgenila se je — okorno in nadložno — ta lena gospoda vsled energičnega nastopa ljubljanskega prebivalstva, vsled pazljivosti socialno-demokratske stranke. Sele zdaj so se spomnili proklete dolžnosti, ki jih veže do ljubljanskega prebivalstva, domislili se pravice, ki jo daje občini obrtni red glede regulacije tržnih cen.

Maksimalna cena, za katero se je odločil občinski svet, je smešna bagatela, s katero se ljubljanski prebivalci ne morejo zadovoljiti, ker ni v nobenem soglasju z uradno izkazanami živinskimi cenami. Toda ljubljanski prebivalci, izučeni po sedanjem vedenju tega od mesarjev vojenega občinskega sveta, nimajo vere, da se celo ti skromni sklepi, ki vsebujejo vse premalo, resno in pošteno izpeljejo. Zato nam je priča županov nastop v zadnji občinski seji, ki se je ešofiral po nepotrebnem za mesarje in ki je govoril, kakor da bi bil od mesarske zadruga najet!

Edina pot, da se zatre to vnebovpijoče oduševstvo z mesom in živili sploh je — poleg samostojne organizacije konsumentov — **osvojitve občine po konsumentih**. Predpogoj take osvojitve pa je uvedba splošne in enake volilne pravice za občino, kajti občina v svoji sedanjosti konstituciji, ko ni drugega kot neomejena domena ljudskih parazitov, je za vsako resno socialno-politično delo popolnoma nesposobna. Protest proti krivičnemu volilnemu redu ni nič manj nujen in nič manj važen kot neposredni protest proti draginji. Za dosego splošne in enake občinske volilne pravice je treba energičnega boja, ki ne sme ponehati prej, dokler ni zmaga. Ljubljanski konsumentje — če jim je koža draga — bodo morali z vso vnelo stopiti v boj, ker prej se dvorana občinskega sveta ne da temeljito prezračiti.

Če je enkrat demokratska volilna reforma tukaj, potem se lahko zaustavi in ovre to nevarno in protisocialno delo mesarjev in drugih oderuhov. Potem utihnejo tudi tisti bedasti glasovi, ki golče sedaj o nerentabilnosti enakih podjetij in naprav v drugih mestih. V tem vprašanju se ne gre za rentabilnost ali nerentabilnost. Recimo, da izkazujejo enaka podjetja v drugih mestih vsako leto izgube — kar pa ne velja tako splošno, kakor je oznanjal zastopnik ljubljanskih mesarjev Hribar v svojih demagoških, za bedake preračunjenih besedah. Kaj izguba par tisoč kron na leto, če se ljudem sceni življenje, če se jim omogoči pošten obstanek, če se jim na leto prihrani več stotisoč kron.

Zatorej udeležite se vsi, ki občutite to večno draginjo, smotrene akcije zoper draginjo, ki jo je sprožila in ki jo z železno energijo in neumorno do-

bodemo sami taki, kakršni bomo nujno morali biti.

Na svetu je dandanes hudo. Človek bi mislil, da so ministri veliki gospodje in da se jim dobro godi. Pa se vendar jeze nad vsako opozicijo in kritiko in bore malo jih je, ki bi umrli s portfeljem v roki. Najbogatejše trgovske hiše se podirajo, mogočni voditelji držav in narodov žive v večnem strahu pred bombami in bodeži, slavni prvaki imajo nesrečno in bedno rodbinsko življenje. Kadar zmaga odkritosrčnost, prizna skoraj vsakdo, da je nezadovoljen. Če bi se zbralo vse tarnanje v en glas, bi ne bilo slisati nobenega drugega ropota na svetu.

V svoji kratkovidnosti pa iščejo ljudje «krivca». Kdo je tisti hudobec, ki nas peha v nesrečo?

Kar pa pride socializem in pravi: Tistega osebnega satana, ki ga iščete, da bi mu naložili vse grehe sveta, sploh ni, ampak godi se vam tako, kakor se vam mora goditi v razmerah, kakršne so. In če si hočete pomagati, ne tarnajte, ne podstajljajte nog posameznikom, temveč izpremenite razmere sebi v korist.

Toda če smo dospeli do te točke, pride najvažnejše vprašanje: **Kako?**

Nikar se pa ne prenačimo. Najprej moramo vedeti, kaj nas najbolj teži v sedanjih razmerah.

slednostjo organizuje in izvaja socialno-demokratska stranka.

Če se vsak zavé svoje dolžnosti, je uspeh gotov kot smrt!

Bosna in Hercegovina.

Danes je prav trideset let, odkar je Avstro-Ogrska s pooblastilom evropskih velevladi, ki so podpisale berlinski ugovor, vojaško zasedla Bosno in Hercegovino. Od tega časa upravlja Avstrija omenjeni deželi, ki pa vendar nista njeni. Avstro-Ogrska je tam organizirala politično upravo, gospodarsko administracijo in vojaščino, a vse to le kot mandatarij «Evrope», ne pa kot lastnik dežel. Bosensko-hercegovski polki leže na Dunaju, v Trstu, v Budimpešti, a vendar niso avstro-ogrski, niso ces. kr. Toda v tridesetih letih se je ukrepilo mnenje, da ostaneta omenjeni deželi poslej avstro-ogrski, da bo okupaciji prejalislej sledila aneksija.

Če se ima to izvršiti, ni dovolj vojske moči za obrambo okupiranega ozemlja, temveč je tudi vprašanje, koliko ljubezni si je pridobila med prebivalstvom, ki naj postane avstrijsko. V zadnjem zasedanju delegacij je sodrug Nėmec razkril prav žalostno gospodarstvo; dogodki ob binkoštnem kongresu socialistov so za bosensko vlado prav slabo izpričevalo, proces proti srbskim časnikarjem je pa tudi pokazal, da si je pridobila Avstrija tam doli še prav malo simpatij.

Prav, ko praznuje Avstrija tridesetletnico okupacije, dobiva sosednja Turčija ustavo. Iz ministrstva pa prihajajo glasovi, da za Bosno še nihče ne misli na ustavo, češ, ljudstvo se ni zrelo zanjo. Večje klofute si uprava okupiranih dežel ni mogla dati. Trideset let vlada v Bosni in Hercegovini, a pod to upravo ni moglo prebivalstvo v treh desetletjih toliko dozoreti, kakor Turki! Če je to resnično, tedaj si je težko misliti večjo politično sramoto.

Toda v stvari je samo polovica resnice. Vlada se je namreč res prizadevala, politično kastrirati bosensko-hercegovsko prebivalstvo; ona je izigrala enkrat mohamedance proti kristjanom, drugič Hrvate proti Srbom, ona je sejala nezaupanje med vse sloje, ona je preprečevala razvoj solstva in politični napredek. Reakcionarno voljo je imela, ampak njen uspeh je bil nepopoln. Dežela, v kateri se je že socializem tako nepričakovano razvil, kakor v Bosni in Hercegovini, dokazuje sama, da je zrela za ustavno življenje. To ne pojde nikakor, da bi bila Bosna in Hercegovina v celni Evropi edina absolutistično upravljana dežela.

Pa tudi nespametnejše politike bi Avstrija ne mogla uganjati. Še je v Bosni mnogo prebivalstva, ki gleda v Carigrad in brani Bošnjakom, kar so dosegli Turki, bi bilo nevarno!

Trideset let okupacije ni malo in naša diplomacija mora razumeti, da v takem času dozore konstitucionalna vprašanja. Če pa vlada sama ne spozna, jo bodo bosenski socialisti naučili, da je tako!

Politični odsevi.

Gospodska zbornica je odšla na počitnice in tako je zdaj avstrijski parlament sploh doma. Višja

Ne «kdo», pač pa «kaj» je krivo, da nismo srečni. Rekli smo že, da ne moremo iskati nebes na zemlji. Človek je nepopolno bitje, tudi vsi ljudje skupaj so nepopolni, že zato si torej ne morejo urediti brezpogojno popolnih razmer. S takimi vprašanji so se ukvarjali nekateri utopisti, ki pa tudi niso dosegli ničesar, ker je bilo nemogoče. Pač pa smemo vprašati: Kakšna bi morala biti družba, da bi dala svojim članom toliko sreče, kolikor je more uživati človek po naravi. Kaj ovira v sedanjih družbi tako srečo? Kdo je tisti «hudobec»?

Prijatelji! Nihče nas ne posluša. Lahko smo torej odkritosrčni. V večji družbi je to težko, kajne? V mladosti so nam toliko pripovedovali o idealizmu, da nas je sram priznati svojo materialno naravo. Visoke cilje moramo imeti, kolikor mogoče take, da jih sploh ne morejo izraziti besede človeškega jezika. Prostasko je, govoriti o želodcu, o raztrganih hlačah, o dolgovich. Ampak ker so vrata res zaklenjena, snamemo lahko tisto nerodno krinko, ki jo zaradi svete konvencionalnosti nosimo noč in dan, in prav po tistem povemo, da nas vendar nobeno vprašanje ne muči tako, kakor materialno. Nobeno drugo nam ne prizadene toliko skrbi in obenem nam nobeno ni tako gušno. Če imamo gmotne brige, je vsaka druga misel

gospoda je v svoji zbornici rešila zakone, ki jih je bila sprejela zbornica poslancev, samo zakon o trgovskih pomočnikih, o znižanju davka na sladkor in melioracijski zakon je položila pod klop. Kaj pa se je tudi visoki «h-ši» treba ukvarjati s takimi socialnimi vprašanji? Trgovskih pomočnikov nimajo med seboj, toliko jim še nese, da plačujejo sladkor po sedanji ceni, melioracijski zakon bi pa imel pomagati kmetom, torej se ne mudim grofom in baronom. Kmetje naj bi se pa spomnili, da nosijo v gospodski zbornici zvonec tisti klerikalci, ki se jim vedno približujejo in se kažejo kot edini prijatelji kmetov.

Za predsednika bodoče delegacije bo baje izvoljen bivši učni minister Poljak Madeyski, ki je bil v zadnji delegaciji podpredsednik. Tako poročajo «Narodni Listy».

Avstrija in Macedonija. «Arbeiter-Zeitung» izvaja o macedonskem vprašanju sledeče: Osman-ska država je v očividnem razpadu. Tekom stotletij so se osvobodili turškega jarma Grška, Rumunska, Bosna-Hercegovina, Srbija, Egipt, Ciper in Kreta. Sedaj jo pretresajo notranji nemiri. Armada, glavna opora absolutizma, se punta. Prebivalstvo, obstoječe po pretežni večini s slovanskih kmetov, ne more mirno prenašati, da se ga izsesava na vse mogoče načine. Tretjino, da celo polovico sadu svojega dela odajda turskim pašam in vezirjem vsled različnih davkov. Nemiri zvišujejo poželjivost krščanskih držav. Nobena balkanskih vlad ne more točno določiti svojih zahtev; gre se za politične, narodnostne in verske spore. Na balkanskih tleh nastopajo čete najrazličnejših narodnosti: grški, bulgarski, srbski in albanski komiteji, slednjič tudi romunski čete, kajti macedonski kucovlahi so sorodni z Romuni. Turčija s svojo koruptno vlado, neurejenimi financami, nedisciplinirano armado ne more ugnati teh čet. Posredujejo torej evropske velevladi. Nemčija štiti Turčijo in pričakuje za vračilo raznih ugodnosti v Mali Aziji, kjer nemški inženirji za nemški denar grade železnico do starega sveta. Italija hrepeni po vplivu na Jadranskem morju; Avstrija hoče spojiti Bosno s solunsko železnico; Rusija reflektira na Bospor. Nedavno tega sta Avstrija in Rusija nastopili v macedonskem vprašanju s skupnim reformnim programom. V zadnjem času pa je Avstrija dogovor prelomila s tem, da je oznanila zgradbo železnice do Soluna. Sedaj, ko je Rusija končala japonsko vojno in potlačila domačo revolucijo, se je ne sme preveč dražiti. Za njo stoji Anglija, ki ji ni vseč nemški imperijalizem in njega vspehi v Mali Aziji, na Kitajskem in Afriki. Proti avstrijskim železničnim načrtom na Balkanu so postavile Anglija, Rusija in Francija svoj reformni program. Če bi macedonsko prelivanje krvi terjalo hitro rešitev, tedaj stoji Avstrija pred zelo silno kolicijo; macedonsko vprašanje je za nas velika nevarnost, ker nas lahko zapelje v svetovne vojne. Garancija proti dinastični bojaželjivosti in kapitalistični ekspanzivnosti leži v avstrijskih narodih, ki se zastran kake železnice ne bodo vojskovali proti krvnim bratom.

Franc Jožef Ehrhart, znani voditelj in organizator socialno-demokratske stranke — po poklicu tapetnik — je v ponedeljek umrl.

Poslanec Nėmec v Bosni-Hercegovini. Sodrug Nėmec, ki je kakor znano član delegacije, je dospel 21. t. m. preko Dubrovnika v Sarajevo, kjer ostane v svrhu vsestranske informacije nekaj dni. Nekaj sodrugov iz železničarske organizacije se je peljalo naproti. Na kolodvoru je pričakovalo poslanca Nėmca vzlic pozni uri (ob polenajstih ponoči) več kot petsto sodrugov, ki so ga navdušeno sprejeli z viharnimi živoklici. Pevci so zapeli dvoje

potlačena v ozadje. Celo spolne reči premaga kručenje v želodcu.

V solskih knjigah so različne povesti, s katerimi se hoče izpodnesti ta resnica. Čitali smo gniljive istorije o učenjakih in umetnikih, ki so v podstrešnih izbah trpeli mrz in lakoto, pa so vendar sy tu darovali neprecenljiva dela. Ampak v knjigah je bilo tudi zapisano, da je zemlja središče sveta in solnce z vsemi zvezdami se pohlevno suče okrog nje. Ob bistrih potokih žive nedosežno lepe Vile; blagodarne Rojenice polagajo otrokom neskončno srečo v zibelko in dobrosrčni skrati odpirajo svojim ljubljencem oslepujočo podzemeljske zaklade. Tupatam verjamejo ljudje take bajke, zato pa vendar niso resnične. Kaj naj človek velikanskega izume nocoj, če je moral davilakote umreti? Pa kaj naj sploh dokažejo posamezne izjeme, če jih je kaj? Če možgani ne dobe hrane, prav tako ne morejo delati, kakor ne roka, če je izgubila moč. In še hujša kakor dejanska lakota, je morda gmotna skrb, tista skrb, katere se reši v sedanjih družbi komaj neznatna peščica ljudi.

Ali je ta skrb neizogibna? Kje tiči njen glavni vzrok? Če ga najdemo, tedaj imamohudobca. In potem lahko preiščemo, ali ga je moči ugonobitiin kako? Poiščimo ga torej!

kitic delavske pesmi, ki je mogočno donela preko kolodvora. Tudi visoka deželna vlada je bila pri sprejemu oficijalno zastopana po — policijskem komisariju, ki ga je obdajala cela tropa policijskih stražnikov. Némčeva pot v Bosno bo rodila nedvomno dober sad. Uprave razmere v okupiranih deželah so — kakor smo že večkrat poročali v našem listu — evropski skandal. V delegacijah bo treba naučiti to brezpametno gospodo manir napram delavskemu gibanju.

V srbski skupščini je učni minister Nikolić v imenu vlade predložil delavni program, ki obsega rešitev proračuna in trgovinskega ugovora z Avstro Ogrsko. V imenu mladoradikalcev je izjavil Stojanović, da njegova stranka ne bo delala vladi težav.

V Aleksandriji v Italiji so dosegli socialni demokratje pri občinskih volitvah dne 19. t. m. velik uspeh. V mestni upravi so bili socialisti že v večini in so porabili svojo moč, da so uresničili nekatere točke socialističnega občinskega programa. Vpeljali so reforme v bolnišnicah, ustanovili so obedovalnice v šolah, splošno zdravniško službo so reformirali v interesu brezposelnih slojev i. t. d. Obenem so pa tudi odpravili nune iz bolnišnic in vpeljali posvetno postrežbo i. t. d. Klerikalci niso mirovali, dokler ni bil občinski svet razpuščen in potem so še vplivali, da so se volilni imeniki prenaradili na škodo socialistov. A vse to ni nič pomagalo. Izvoljenih je bilo 17 socialistov, 3 republikanci, 3 radikalci in 7 klerikalcev. Naši sodrugi imajo torej absolutno večino, klerikalci pa dolg nos.

Bolgarsko sobranje, ki je imelo izvenredno zasedanje, se je dne 25. t. m. zaključilo.

Španski parlament je zaključen.

Peterburško vojno sodišče je obsodilo 44 obtožencev, kar so člani socialno-revolucionarne stranke; 30 jih je obsojenih na 5 do 15 let prisilnega dela, dva na prognanstvo, dva pa v trdnjavo. Pet obtožencev je oproščenih.

Na Danskem je odstopil justični minister Alberti in poljedelski Hansen. Imenovan je za justičnega ministra dosedanja minister za javna dela Höögbrø, na njegovo mesto poslanec Jensen, za finančnega ministra poslanec Neergaard, za poljedelskega pa državni revizor Nielsen. Alberti je tisti mož, ki je hotel vpeljati palice v kazensko postopanje.

V republiki Boliviji v južni Ameriki je umrl dne 25. t. m. predsednik Guachalla.

Poslano.

K štrajku v Medvodah Goričanih. V sobotnem «Slovcu» piše poznani mi gospod pod naslovom: «Delavsko gibanje po papirnicah na jugu» to-le: «Pokazalo pa se je, da je bil to Ante Kristan, ki je prišel na lov kalinov. Povabil je v svoji mogočnosti, misleč menda, da je v Istriji, celo stavkarski odbor v neko gostilno. Dobil seveda ni nobenega.» Konstatiram resnici na ljubo, da je ta trditev, da sem jaz sploh koga v gostilno vabil, podla in nesramna laž in tisti, kdor jo je napisal, je seveda nesramni lažnik. Pozivljam zato stavkarski odbor v Medvodah-Goričanih, da pove s svojimi podpisi, koga sem jaz vabil od njih v gostilno. To mora stavkarski odbor povedati, drugače bom razglasil vsem strokovnim organizacijam posledice tega. V interesu stavke same zahtevam, da se ta podla laž pojasni. Čakam do petka.

Anton Kristan

tajnik strokovnih organizacij na slov. ozemlju.

Domače stvari.

Škofjeloško slavlje S. K. S. Z. Sodrug C. nam piše: V nedeljo pod noč sem se peljal z Bleda v Ljubljano. V Škofji Loki je čakal vlak četrt ure dalj nego je bilo treba. Prišlo je namreč kakih trideset ljudi; nekateri izmed njih so nosili rdeče srajce, očitno pa so bili vsi nekoliko skrokani in dobre volje. Najstarejši med njimi je bil širokokraki Kregar. Od nekje se je glasila zaspana godba, slišal sem tudi nekaj tenkih in čisto nerazumljivih klincev, rdeče srajce so se trudoma skobacale v vagon, vlak je zaviskel in čudne prikazni je bil konec. Danes pa ugledam v «Slovcu» brezkončno klobaso o nekakem «slavlju», ki se je baje vršilo v Škofji Loki. Mogoče je res, da se je bilo zbralo tam lepo število veselih ljudi, kakor se jih je zbiralo že mnogokrat in mnogokod, tudi je mogoče, da so pili in jeli in plesali — ampak čemu klobasa o slavlju? Vse se mi dozdeva, da so klerikalci malo preveč začeli posnemati liberalce. Rdeče srajce naj bi še bile; spomni se človek na Garibaldija in na venti settembre, pa je potolažen. Toda Krek naj le pomisli, da je bilo malone vsako napredno «slavlje» dobršen lopar na gomilo trobojno navdušene stranke. — Nad vse lep akord je bil, da so se v istem vlakcu vozile srajce s tržiškega «slavlja». In nad vse lep memento! Okno kupeja je bilo odprto, gledal sem v prelepo gorensko pokrajino — od spredaj in od zadaj pa je hripavel v noč pijani klerikalno-liberalni «na z'!» Blago mi je bilo pri srcu, ker sem pemislil, da se strezni navsezadnje celo zakrknjen pijanec, kaj šele ljudstvo samo!

Zagovornik pivovarnarjev, «Slovenski Narod», je pripovedoval, da so se manjše domače pivo-

varne morale pridružiti kartelu, ker bi bile drugače uničene. To je bil seveda samo izgovor v stiski, kajti v znanem članku dr. Oražna ni bilo rečeno, da so male pivovarne znižale cene pod pritiskom, ampak tam je bilo tako tarnanje, kakor da bi bili pivovarnarji res največji revčki pod solncem nebeskim. Toda tudi tista je bosa, da mali pivovarnarji niso mogli ravnati drugače, kakor pristopiti kartelu. Na zadnjem delavskem shodu v Gradcu, ki se je bavil s podražanjem piva, je nastopil tudi pivovarnar Brauer iz Mitterdorfa pri Aussee, ki je dejal sledeče:

«Velike industrije ni bilo sram, nastopati proti malim pivovarnarjem z vsemi sredstvi. Poklicali so nas v Gradec in poskusili prisiliti, da bi pristopili kartelu. Toda kljub terorizmu nisem pristopil. Velika industrija proizvaja 365 000 hektolitrov. Rekli so, da se bodo šteli glasovi v tej «varstveni» zvezi po številu hektolitrov. To bi bilo vzelo nam malim pivovarnarjem vsako besedo. Mali takrat niso imeli toliko poguma, da bi nam bili sledili, ker se jim je namignilo: Če ne pojedete z nami, bodete nevmisljeno uničeni. Kartel je proti nam, zato da bi bili popolnoma izročeni veliki industriji. Ker nisem povisal cen, sem odzvel kartelirani pivovarni Zips nekoliko gostilničarjev in ko je ta spoznala, da so delavci z menoj, je tudi znižala cene. To je pa storila samo tam, kje se toči moje pivo. Proti kartelovemu terorizmu prosim za Vašo pomoč.»

Če je ta pivovarnar lahko ostal izven kartela, tedaj gotovo tudi za slovenske manjše pivovarne ne bi bilo take sile. Ampak to je: On je iskal zveze s konsumentmi, naši «narodnjaški» profitarji pa rajši iščejo zvezo z nemškimi velekapitalisti, pa izkoriščajo slovenske konsumente. In to imenujemo narodno delo.

Na Dunaju se pije vrček piva za 12 do 14 vinarjev. Seveda je to takozvani «Abzugbier». Toda lepa mera tistega piva, ki naj bi po volji pivovarniškega kartela veljalo 24 vinarjev, tudi ni nič drugega, kakor «Abzugbier», le da se to v Ljubljani ne pove!

Podpirajmo slovensko pivo, tako moleduje glasilo karteliranih pivovarn «Slov. Narod». Ta infamen list, ki je izdal konsumente ter zagovarjal kartel za odiranje ljudstva, se predrzne tedaj ljudstvu predpisati, katero pivo naj pije. To je nesramnost: Ljudstvo res ne potrebuje «Narodovih» nauk. Pravi, da pije ljudstvo Meščansko budjeviško pivo zato, ker misli, da podpira slovensko trvdko. To je višek oslarije! Človek, ki je to pisal, je zrel za norišnico!

Ljudstvo naj podpira pivovarnarja? Tako zastopa «Narod» ljudstvo! Bodi «Slov. Narodu» povedamo, da pije ljudstvo pivo Meščanske budjeviške pivovarne (aloga Leopold Tomažič) zaradi tega, ker je to nekartelirano in konkurenčno pivo, ki se toči po 20 vin. vrček in je tako izborne kakovosti, da lahko konkurira z vsem pivovarnam, ki so v kartelu, naj bodo slovenske ali nemške. Sicer pa je boj proti podražanju piva skoraj dobojevan in gotovo je, da je temu pripomoglo tudi to, da se je dobilo pivo, in sicer dobro pivo, izven kartela. To ve slovensko ljudstvo in po tem naj se ravna.

«Slovenski Narod» je priobčil v soboto z ozirom na vseslovenski kongres v Pragi sledeče: «Bodisi Ivan Hribar klerikalec ali liberalce, v Pragi je bil na svojem mestu. Tudi dr. Šušteršič bi bil v Pragi na mestu, brez ozira na malenkostno politično strujo, katero se zastopa dokler kaj nese!» Torej politična struja, ki loči Hribarja od dr. Šušteršiča je po «Slov. Narodu» malenkostna! To pribijemo! Mi smo že večkrat povedali, da Hribarjev liberalizem ni dosti vreden in da ga bo njegova politika privedla tako daleč, da ne bo prav nobene struje več, ki ga loči od dr. Šušteršiča. Dobro pa je, da pride «Slov. Narod» do zaključka, da je razlika med Hribarjem in dr. Šušteršičevo politiko malenkostna!

«Te Royal Wonder Bio» kinematograf v Lattermannovem drevoredu v Ljubljani ima jako lepe in zanimive slike. Predstave so vsaki dan ob pol 9 uri zvečer. Vsake tri dni nov spored.

Strokovni pregled.

Plenarna seja strokovnih društev v Ljubljani je bila v nedeljo, dne 26. julija v hotelu «Ilirija». Udeležilo se je konference 48 zastopnikov n trije gostje. Sodrug Anton Kristan je v nagovoru in tudi v razpravi naštel naloge strokovnega tajništva ter podal pojasnila glede organizacije tajništva. Pravila zveze strokovnih društev še niso odobrena nego so vdrugič vložena pri ministrstvu za notranje stvari. Pozitivno se je izjavilo za pristop k zvezi šest organizacij, druge se niso definitivno sklepale o tem; a vse se strinjajo v tem, da je ta ustanova potrebna. Strokovna komisija ljubljanska se osnuje v zmislu predloga sodruga A. Kristana in sicer tako, da vsaka stroka nominira v komisijo v 14 dneh po enega člana; do izvršitve tega sklepa pa obstoja provizorična komisija, ki je bila zadnjič izvoljena. Ob koncu seje je naglašal še sodr. A. Kristan važnost gospodarske organizacije, konsumne in produktivne zadrug, ter pozival strokovno organizirane delavce, da tudi na gospodarskem polju storijo svojo dolžnost. Potrebna je delavska emancipacija. Slednjič je poročal še o stavki v Medvodah, ter naglašal, da tudi nas tiče ta stavka.

Iz štranke.

Losno delavce ljubljanske opozarja odbor krajne skupine na shod, ki se bo vršil v nedeljo dne 2. avgusta 1908 ob 1/2 9. uri dopoldan v salonu gostilne pri «Levu» po § 2, ter poziva vse člane, da se zanesljivo odzovejo vabilom. Dnovni red tega shoda je velevažen.

Shodi.

Jesenice. 26. t. m. pop. se je vršil v gostilni pri Zvitem rogu izborna obiskana javen shod. Govoril je sodr. Anton Kristan o draginji na sploh, o draginji mesa in piva pa še posebej. Razmotrival je vzroke draginje vobče, pojasnjeval je, v koliko vplivajo sklepi državnega zbora na draginjo, omenjal je pomen raznih glasovanj v državnem zboru za draginjo in proti odpravi iste. Glede mesa je govornik posegel v vprašanje živinorejstva ter jasno pokazal stališče delavskega ljudstva napram živinorejcem in mesarjem. Omenjal je dalje podražanje piva in vspehe dosedanjega tuzadevnega gibanja konsumentov. Končno je predlagal, naj se odpošlje g. gerentu Jesenic resolucija, ki zahteva maksimalni tarif za prodajo mesa na Jesenicah. Resolucija se je soglasno sprejela. Izvolila se je tudi deputacija osmih mož (dva zastopnika krščanskega strokovnega društva, dva od podpornega društva, dva od kovinarske in dva od železničarske organizacij), ki je ponesla v pondeljek resolucijo g. gerentu. — Deputacija je imela tudi po shodu takoj sejo ob navzočnosti sodr. Ant. Kristana; razpravljalo je se prav podrobno jeseniške draginske razmere in napravilo za bližnjo bodočnost nekaj potrebnih sklepov. — S shodom so bili skoro vsi zelo zadovoljni, le brat g. gerenta, gospod Čebulj, je svojo krščansko jezico pri drvarnici v krogu žensk potresal. Pa naj bo potolažen. Ideja socializma ima že prečvrste korenice tudi na Jesenicah — ne pomaga nobeno jezikanje več. Jesenice morajo in bodo postale popolnoma rdeče.

S Pragerskega. Na shodu, na katerem smo razpravljali o draginji mesa, smo sklenili železničarji s Pragerskega, da bomo jemali odslej meso pri mesarju Pošanku, ki bo dajal goveje, telečje in presičje meso po 1 K do K 1-12 in K 1-28 vin. Drugi mesarji so vsi dražji. — Pivo se pa bojkotira še vedno naprej!

Dopisi.

Z Viča-Glino. Pri nas se je začelo zelo lepo gibanje za ustanovitev «Konsumnega društva za Ljubljano in okolico». Potrebo konsumnega društva občutimo že dolgo. In zadnji čas je že, da se bo začelo. Uspehi konsumnih organizacij po drugih krajih bodo naj nam v vsakem oziru izborno bodrilo za naše delo. Zato se prigrasite vsi tisti, ki se še niste pri sodr. Budi Slamnjaku in Velkavrh u. Pristop je ena krona, delež 20 kron. Na delo!

Iz Skrilj. Kmečka delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem je začela vpisovati ude. Vpisnina je 2 kroni, deleži so po K 25. Kdor hoče, vzame lahko po več deležev, več kot deset ne.

Vplačajo se deleži takoj v gotovini ali v grozdju in v moštu. Delavci, kateri ne morejo plačati takoj, lahko plačajo mesečno po 1 krono, tako da v dveh letih vplačajo.

Zanimanje za zadrugo je veliko pri nas. Želimo, da bi tudi zunanji delavci pristopali in podpiravali našo zadrugo v lastno korist.

Zadruga ima namen naravnost delavskim zdrugam oddajati kmetijske pridelke, v prvi vrsti vinsko naravno kaplivo brez spekulantov. Tako upamo, da nas bodo tudi delavske zadrugne podpirale. Kdor se hoče vpisati, prijavi se naj pri vodstvu zadrugne za sedaj v Skrilju št. 96, pošta Sv. Križ-Cesta na Goriškem.

Podgora. K štrajku v Medvodah-Goričanih. Klerikalci so minuli četrtek sklicali nekaj shod glede tega štrajka. Na shodu je bilo od 80—100 ljudi. Glasovalo se ni o nobenem predlogu. Shod je bil ponesrečen. Soc. dem. se ni povabilo. Brez nas je pa seve vsaka akcija brezvspešna. Nas goriški klerikalci v «Delavskem tovarišu» (tako je ime nekemu umazanemu listu v Gorici, ki ga izdajajo goriški duhovniki proti ljudstvu) prav nesramno napadajo ter na skrajno neposthene načine žalijo. Delavci so ogorčeni na te žegnane sleparje. O kakem skupnem boju govoriti sploh mogoče ni, dokler klerikalci ne zavzamejo drugačnega stališča napram nam. Mi smo sicer z dušo in telesom na strani bojujočih se trpinov, ali svetujemo jim, naj se otresejo klerikalnega jerobstva ter naj pristopijo v vrste razredno zavednih delavcev. — V pondeljek smo imeli važno posvetovanje o štrajku v Medvodah. Povabili smo na to posvetovanje strokovnega tajnika sodr. Antona Kristana iz Ljubljane, ki se je tudi povabilu odzval in nam poročal, kako je s to stavko. Njegovo poročilo se je sprejelo na znanje. Sklepov se za enkrat ni nikakršnih storilo.

Zagorje ob Savi. V zagorskem rudniku je nevarnost za rudarje vedno večja in le pazljivosti rudarjev samih je zahvaliti, da se že ni pripetila kaka velika nesreča. V noči z dne 20. julija bi bili štiri rudarji že skoraj našli smrt v rovih; vsi so bili že brez zavesti, toda na vso srečo jih je še ob pravem času našel rudar J. Aržišnik. Prav tako

se je zgodilo dne 22. julija podnevi; veliko število rudarjev je tega dne komaj še rešilo svoje življenje; v enem delu rovov je bilo že polno dima in en delavec se je ponesrečil, ko je omamljen bežal. Rudniško vodstvo, namesto da bi strogo pazilo na varnost v rudniku ter opozorilo vse rudarje na nevarni položaj, priganja pa še k nasilnejši produkciji ter celo trga akorde! Dne 21. julija je slaboglasni inženjer Pič iz delavcev celo norce bril. Ko so prišli iz rudnika izmučeni ter vsi omamljeni od slabega zraka, smradu in rovskega ogoja, jih je zasmehovaje vprašal: «Ali ste se vina napili?» Če to ni nesramno, potem ne vemo, kaj bi se še imenovala nesramnost! — Ako se resnično pripeti v zagorskem rudniku kaka nesreča — potem vam že naprej povemo, kapitalisti, lastniki rudnika, da boste odgovorni vi sami! Svarili smo vas pravočasno — torej bodite previdni!

Poslano.

Pozor! Pozor!

Cenjenim obiskovalcem

Porciunkule

dne 2. avgusta t. l.

v „Nar. domu“ v Ljubljani

uljudno naznanjam, da se bo točilo pristno vino iz dobroznane kleti g. A. Zajca in sicer dolenski cviček liter po 96 vinarjev in beli stajerski risling po 1 krono 4 vinarje. Pivo iz pivovarne Zalec in Laški trg vrček po 20 vinarjev. Dobra mrzla in gerka jedila po zmernih cenah. Vsaka kakršnakoli pritožba naj se mi takoj naznani.

Z odličnim spoštovanjem

Emil Kržišnik

3-2

restavrator „Narodnega doma“.

The Royal Wonder Bio

The graetest Bio-Theater of the world.

Vsak večer

predstava

v Latermanovem drevoredu.

Vsake tri dni nov vspered.

Izveček iz vsprede: 1

Potovanje iz Pariza preko Marzelja v Italijo.

Točke iz Bio-Variete:

Izvežbani psi, Ki-Ri-Ki (japonski akrobati), Carovna vreča. Ljubezni in ponos. Življenje igralca. Vsakovrstno veselo. Ali Baba in 40 razbojnikov.

Začetek ob pol 9. uri zvečer. — Ob nedeljah in praznikih tudi popoldne ob 4. uri.

CENE: Loža za 4 osebe 6 K, fotelj 1-60 K, I. prostor 1-20 K, II. prostor 30 vinarjev, III. prostor 60 vin., IV. prostor 40 vin.

Za organizirane cene znižane, če vzemo karte v organizacijah.

L. Geni

ravnatelj.

M. Gavrič

pcslodnja.

AUSTRO-AMERICANA

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simon's Agency
v Ljubljani Kotlovske ulice 22.
Kotlovske ulice 22. Ljubljana

**Delavci vseh strok in prijatelji
Pozor! delavstva! Pozor!**

Vabilo

na

veliko ljudsko

SLAVNOST

pod imenom

PORCIUNKULA V ŠIŠKI

ki bo

**dne 2. avgusta t. l.
na vrtu „Narodnega doma“.**

Začetek ob 3. uri popoldan.

Vstopnina v predprodaji 30 vin., pri
blagajni 40 vin.

Zabava izvrstna. ----- Pridite vsi.

Več povedo lepaki.

Združene železničarske organizacije

v Ljubljani

vabijo na

železničarski manifestacijski

SHOD

kateri se vrši

v nedeljo, 2. avgusta t. l.

ob 10. uri dopoldan

v areni „Narodnega doma“.

Dnevni red:

1. Zahteve železničarjev in koncesije vlade.
2. Sklepi k 1. točki.

Železničarji vseh kategorij in organizacij — izvzemši klerikalnih — pridite na ta velevažni shod, da se vlada z njega pouči, da tudi slovenski železničarji niso zadovoljni s tem, kar se jim ponuja. Povedali pa bodo tudi klerikalcem, da ima tudi njih početje svoje meje.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

KAVARNA

**„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu**

se priporoča cenjenim sodrugom najop-
leje. Na razpolago so vsi važni in slo-
venski, italijanski in nemški listi. Vse
pijače poceni. Napitnina je izključena.

V prodajalni

„DELAVSKE TISKOVNE DRUŽBE“

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20 (nasproti kavarne Evropa)

se dobe sledeče knjige in brošure:

- H. Kirchsteiger: „Pod spovednim pečatom.“
I. knjiga 2 K 60 v., druga knjiga 2 K.
P. Mihalek: „Iz nižin življenja.“ Cena 1 K.
Abditus: „Občinski socializem.“ Cena 70 v.
A. Kristan: „Socializem.“ Cena 20 vin.
„Socialna demokracija in kme-
tiško ljudstvo.“ Cena 10 vin.
A. Kristan: „Zakaj smo socialisti.“ Cena
14 vin.
K. Marks in F. Engels: „Komunistični ma-
nifest.“ Cena 40 vin.
K. Kautsky: „Kdo uničuje proizvodnjo v
malem?“ Cena 30 vin.
K. Kautsky: „Proletariat.“ Cena 30 vin.
„Kapitalistični razred.“ Cena
30 vin.
A. Kristan: „O konsumnih društvih.“ Cena
20 vin.
L. Wärmund: „Katoliško svetovno nazir-
ranje in svobodna znanost.“ Cena 70 v.
S. Machar: „Magdalena.“ Cena 2 K.
„Program socialne demokracije.“ Cena
4 vin.

„Vun enako volleno pravico.“ Cena 4 vin.
„Zvišanje duhovniških plač.“ Cena 10 vin.

**Kdor naroči več izvodov,
dobi znaten popust.**

Vsa pisma se naj naslavlja na

„Delavsko tiskovno družbo“ v Ljubljani

Dunajska cesta št. 20.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanfas) zajamčeno, lajkvaliteta, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo
1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzletju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

Zaloga

Meščanske budjeviške pivovarne

Leopold Tomažič v Ljubljani

priporoča svoje priljubljeno in izborno pivo v
sodčkih in steklenicah. Edino konkurenčno in
nekartelirano podjetje na Kranjskem.

Telefon števil. 177.